

‘ASIELWET MAAKT INTEGREREN ONMOGELIJK’

Wil Eikelboom is voorzitter van de Vereniging van Asieladvocaten. Hij bekritiseert de voorgenomen strenge asielwetgeving. ‘Er zijn geen feiten die een asielcrisis onderbouwen. Als je meent dat er oplossingen moeten komen, dan heeft Wilders al gewonnen met zijn ingebeelde probleem.’

Door Alies Pegtel

Asieladvocaat Wil Eikelboom publiceerde woensdag 25 juni met zijn collega Maartje Terpstra een brandbrief in *Trouw*. Dat was op de dag voordat de Tweede Kamer de Asielnoodmaatregelenwet en de invoering van het tweestatusstelsel behandelde. De asieladvocaten waarschuwden dat de wetten, uit de koker van demissionair PVV-minister Marjolein Faber, het vluchtelingen onmogelijk zullen maken om te integreren in Nederland.

Geert Wilders noemde het ‘het strengste asielbeleid ooit’, en dat zou weleens kunnen kloppen, schrijven ze, tenminste als met ‘streng’ wordt bedoeld ‘asociaal’, of ‘onmenselijk’.

Maar een meerderheid van de Kamer ging akkoord met beide PVV-wetsvoorstellen. En onverwachts kreeg het amendement van de PVV om illegaliteit strafbaar te stellen ook nog voldoende steun.

Wat vindt u ervan dat de Tweede Kamer de PVV-asielwetten heeft aangenomen?

‘Die wetten zijn natuurlijk afschuwelijk. En dan zijn er per amendement ook nog allemaal extra maatregelen aan toegevoegd die een eigen wetsbehandeling hadden moeten krijgen.’

U kwalificeert de asielwetgeving als asociaal en onmenselijk.

‘Deze wetten staan bol van de maatregelen die statushouders – de asielzoekers met een verblijfsvergunning – het leven zuur maken. Het meest ingrijpend is dat gezinshereniging wordt beperkt. De meeste statushouders zullen voortaan van hun partner en kinderen gescheiden blijven, of ze kunnen ze alleen laten overkomen na een jarenlange, slepende procedure. Daarbovenop wordt de verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, die nu na vijf jaar wordt verleend, afgeschafte.’

INTERVIEW

Wat heeft dit voor gevolgen voor statushouders?

'Hun vooruitzicht op een Nederlands paspoort verdwijnt. De Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) gaat iedere drie jaar opnieuw beoordelen of de verblijfsvergunning moet worden ingetrokken of niet. De VVD had zelfs gewild dat dit jaarlijks wordt herbeoordeeld. Dit betekent een leven in permanente onzekerheid. Dat zal grote emotionele invloed hebben, denk je eens in hoe het voelt als jij hier in Nederland zit, en je vrouw en kinderen leven in oorlogsgebied. En door de voortdurende onzekerheid over de geldigheid van hun verblijfsvergunning, krijgen statushouders een onmogelijke positie in de maatschappij. Vind maar eens een baan of hypotheek als je verblijfsrecht op drijfzand berust.'

De Kamer heeft dus ingestemd met het strengste asielbeleid ooit.

'De wetgeving is nog niet door de Eerste Kamer, hè? Maar inderdaad, de Tweede Kamer heeft ermee ingestemd dat het ideaal van integratie feitelijk wordt losgelaten. Naturaliseren gebeurt straks niet meer. Vluchtelingen blijven voortaan altijd met één been in eigen land staan. Mensen die voor oorlog en vervolging vluchtten, blijven permanente gasten die wij gezien de internationale verdragen wel in Nederland toe moeten laten, maar die we vervolgens het leven zo ondraaglijk mogelijk maken.'

Asielzoeker pesten?

'Ja, met ernstige gevolgen. Mijn vrees is dat er een onderklasse ontstaat. Afsgeleden van hun gezin en zonder kansen voor de toekomst zullen de vluchtelingen met een verblijfsvergunning, naast de ongedocumenteerden, terecht komen aan de zelfkant van de samenleving. En het ergste is nog dat de voorgenomen wetgeving geen daling zal veroorzaken in het aantal asielaanvragen. Zoiets zou je toch mogen verwach-

Tijdens de Pride-botenparade in Amsterdam protesteert de stichting LGBT Asylum Support tegen de strafbaarstelling van illegaliteit, 2 augustus 2025.

ten van een zogenoemde "noodmaatregelenwet". Maar onderzoek toont aan dat wetgeving geen invloed heeft op de instroom van asielzoekers.

Wél is de prognose dat de IND, de rechtspraak én de asielopvang door de invoering van beide wetten nog verder zullen vastlopen dan nu al gebeurt. De problemen verergeren, terwijl er feitelijk geen sprake is van een noodsituatie. Vorig jaar vroegen zo'n 30.000 mensen asiel aan, dat waren er minder dan in 2023'.

Waarom spreken politici in navolging van Wilders van een 'asielcrisis'?

'Omdat ze er stemmen mee trekken. Vluchtelingen zijn een politiek verdienmodel geworden. Door het framen van asielzoekers als een groot probleem kunnen partijen zich opwerpen als dé oplossing. Daarom zwijgen ze over arbeidsmigranten, van wie er honderdduizenden zijn. Politici zeggen niet: "Die 30.000 asielzoekers per jaar waarvan er misschien 20.000 mogen blijven, die kunnen we in Nederland prima aan. We hebben ze ook hard nodig op de arbeidsmarkt. Het is onze humanitaire plicht om ze opvang te bieden." Nee, vluchtelingen moeten een probleem blijven. Het is mijn overtuiging dat Faber niet onkundig is: het was haar opzet om zich van de domme te houden en geen handwerk te verrichten om haar eigen wetsvoorstellen zelf door de Kamer te loodsen. Dat was namelijk niet in het belang van de PVV. Die

Vrijwilligers houden een wekelijkse 'walk and talk' met asielzoekers van AZC Budel die Nederlands willen leren, 5 augustus 2024.

moet de zogenaamde asielcrisis in stand houden, anders kan de partij zichzelf wel opheffen.'

Nederland staat in de top tien van rijkste landen ter wereld. Verbaast het u dat het huidige maatschappelijke klimaat zo gekant is tegen vluchtelingen?

'Ik heb het zien veranderen. In 2008, toen ik begon als asieladvocaat, reageerden mensen op

verjaardagen: "Goh, asielzoekers, interessant." Sinds in 2011 de burgeroorlog in Syrië uitbrak en Syriërs hun land ontvluchtten en asiel kwamen aanvragen, is de stemming aan het kantelen. Rechtse populistenvinden dat we niemand meer moeten toelaten. Maar intussen vinden ook de zogenaamde middenpartijen, VVD voorop, dat we minder asielaanvragen moeten inwilligen.'

Politici uit het midden zijn door Wilders aangestoken?

'Zeker, Fabers wetten staan niet op zich. Het vorige kabinet-Rutte heeft het asielzoekers al flink lastiger gemaakt om een verblijfsvergunning te krijgen. Ongeveer een jaar geleden is nieuw beleid in werking getreden dat tot stand kwam onder oud-VVD-minister Eric van der Burg, je weet wel, de man naar wie iedereen zo terugverlangde onder Faber. Bij de IND heeft hij een nieuwe geloofwaardigheidsbeoordelings-systeem ingevoerd. Sindsdien zien mijn col-

'Vind maar eens een baan of hypotheek als je verblijfsrecht op drijfzand berust'

Bewoners van cruiseschip Tallink, dat dient als opvanglocatie voor vluchtelingen. Rotterdam, 6 augustus 2025.

lega's en ik veel afwijzingen van asielverzoeken die vroeger gewoon ingewilligd zouden zijn.'

Hoe heeft Van der Burg het asielzoekers moeilijker gemaakt?

'Iedere vluchteling moet de IND ervan overtuigen dat hij recht heeft op een verblijfsvergunning. Liefst met documenten, maar die ontbreken vaak. Als iemand wordt vervolgd in eigen land, dan heeft hij daar begrijpelijkerwijs meestal geen papieren bewijzen van. De IND lusterde vroeger daarom naar het persoonlijke verhaal van de asielzoeker en beoordeelde daarop deels diens geloofwaardigheid: was zijn verhaal voldoende gedetailleerd, waren er geen opmerkelijke tegenstrijdigheden? Maar die werkwijze is verleden tijd. Als het verhaal van een vluchteling niet wordt ondersteund door authentieke documenten, is het nu heel erg lastig om geloofwaardig bevonden te worden.'

Wat betekent dat voor u als asieladvocaat?

'Procederen, want volgens ons is de nieuwe

beoordelingssystematiek van de IND in strijd met het Europees recht. Asielwetgeving is grotendeels vastgelegd in Europese regels. Het is heel moeilijk om het beleid nationaal te beïnvloeden. Nationale asielwetgeving wordt altijd door de rechter getoetst aan het Europees recht. Dat maakt het denk ik ook zo frustrerend voor Nederlandse kiezers. Er wordt ze door verschillende politieke partijen voortdurend voorgespiegeld dat "we het nu heel anders gaan aanpakken", en dan blijkt dat het niet kan.

Het ligt dan nooit aan populistische politici die valse beloftes doen. Nee, de schuld komt terecht bij "Europa", de "rechters" of de asieladvocatuur. Zelfs D66 heeft nu een draai gemaakt, die wil het recht op asiel aanvragen in Europa helemaal afschaffen. Hallucinant als je daarover nadenkt. De partij wil dat vluchtelingen vanuit centra buiten Europa hun asielaanvraag gaan indienen. Een volstrekt naïef voorstel.

Nu vragen zo'n 700.000 mensen jaarlijks in Europa asiel aan. Maar als ze geen hekken, grenzen en de zee over hoeven, dan gaan de

'Wetgeving heeft geen invloed op de instroom van asielzoekers'

aantallen aanvragers natuurlijk oplopen. Het is in de huidige tijd ondenkbaar dat al die mensen dan goed worden opgevangen en een zorgvuldige procedure krijgen in een land buiten Europa.'

D66 is toch een partij die internationale verdragen eerbiedigt, waaronder het VN-Vluchtelingenverdrag uit 1951?

'Dat verdrag is een moreel ijkpunt. D66 erkent dat het Vluchtelingenverdrag hun voorstel niet ondersteunt, maar ze willen het verdrag aanpassen. Als argument voert D66-voorman Rob Jetten aan dat hij het migratievraagstuk niet wil overlaten aan populistten. Dat ben ik met hem eens. Maar het stelt me teleur dat niemand in D66 durft te zeggen: dat hele frame van de problematisering van asielzoekers klopt niet.

Want als je meent dat er oplossingen moeten komen, dan heeft Wilders al gewonnen met zijn ingebeelde probleem. Er zijn geen feiten die een asielcrisis onderbouwen. Ja, een klein percentage van asielzoekers geeft overlast, maar andere asielzoekers hebben daarvan het meest last. Er is woningnood, maar ook asielzoekers moeten jarenlang in krappe barakken wachten op een sociale huurwoning. En de woningnood los je niet op door de grenzen te sluiten, daar zijn andere maatregelen voor nodig.'

Het blijft wonderlijk hoe vrijwel het hele land zich door de charlatan Wilders een 'asielcrisis' heeft laten aanpraten.

'Zoiets gaat heel geleidelijk. Politici, media en opiniemakers spelen allemaal een rol in de beeldvorming. Onderzoek toont aan dat taal een belangrijke factor is: wij spreken over de "asielinstroom" en passend bij deze watermetafoer maakte Wilders er een "tsunami" van, "ze stromen over ons heen". Mediabeelden ontmenselijken ook. Vaak worden asielzoekers op foto's in grote groepen afgebeeld, op de rug ter bescherming van hun privacy. Dat oogt vijandig.'

INTERVIEW

CV

Wil Eikelboom (1976) is asieladvocaat bij advocatenkantoor Prakken d'Oliveira en voorzitter van de Vereniging van Asieladvocaten. Voordat hij advocaat werd, werkte hij vijf jaar als jurist op het hoofdkantoor van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen.

Nederland staat niet alleen in de huidige afkeer van vluchtelingen. Duitsland controleert inmiddels weer aan de grens. Hoe staat het met de Europese rechtsbescherming van asielzoekers?

'Heel Europa verrechtst. De EU heeft inmiddels een asiel- en migratiepact aangenomen dat volgend jaar juni in werking treedt. Een fiks pakket aan maatregelen, en de uitvoering zal een enorme verslechtering betekenen voor de rechtspositie van asielzoekers. Vluchtelingen worden straks vastgehouden en gescreend in centra aan de buitengrenzen van landen als Italië en Spanje, en als ze geluk hebben, worden ze doorgestuurd naar andere lidstaten.

Wat uniek is aan Nederland, is dat we een heel goede, specialistische asieladvocatuur hebben, die valt onder de rechtsbijstand voor minderbedeelden. Voor ons als asieladvocaten betekent dit Europese migratiepact een enorme verschraling. Pas als asielzoekers in beroep gaan bij de rechter kunnen wij ze bijstaan, maar mogelijk niet langer in de aanvraagfase van de procedure. Aan alle kanten wordt er aan de rechten van vluchtelingen gemorreld.'

En illegaliteit wordt ook nog eens strafbaar gesteld.

'Daar wordt al sinds Rutte I over gesproken. Er waren altijd allerlei zwaarwegende bezwaren; ga je dan alle illegalen oppakken en in de gevangenis zetten? Is daarvoor wel voldoende capaciteit? Maar het belangrijkste argument is dat als illegaliteit een strafbaar feit wordt, hulpverleners medeplichtig worden aan dat strafbare feit. Dat is de reden waarom het nooit is ingevoerd. Wilders heeft dit er nu per amendement in gefietst. Uit angst dat hij met de asielcrisis aan de haal gaat als hij wordt gedwarsboomd, lijkt het erop dat hij bij andere partijen een *race to the bottom* in gang heeft gezet.' ●